

Handreiking Duurzaamheidsrapportage en
-verantwoording voor decentrale overheden

Aangeboden door de 'Coalition of the Willing' | November 2025

**Aanvulling op de Handreiking:
'Aan de slag!'**

Oplegger Aanvulling op de Handreiking: 'Aan de slag'

In november 2024 is de Handreiking Duurzaamheidsrapportage voor decentrale overheden gepresenteerd (zie [Handreiking](#)). De Handreiking Duurzaamheidsrapportage is bedoeld om decentrale overheden te ondersteunen bij het opstellen van een duurzaamheidsrapportage. Ze biedt richtlijnen en praktische tips voor het meten, rapporteren en verbeteren van duurzaamheidsprestaties. Door benchmarking en het delen van best practices stimuleert de handreiking transparantie en verbetering van prestaties. Dit draagt bij aan het realiseren van duurzaamheidsdoelstellingen op rijks- en decentraal niveau en vergroot het bewustzijn over duurzaamheid bij burgers en bedrijven. Destijds is al benadrukt dat het om een groeidocument gaat: een handreiking in ontwikkeling, die meebeweegt met inzichten, praktijkervaringen en beleidsontwikkelingen.

Met deze *aanvulling op de Handreiking* wordt een volgende stap gezet. Het doel van deze aanvulling is om decentrale overheden nog beter te ondersteunen bij het daadwerkelijk aan de slag te gaan met duurzaamheidsrapportage. Waar de oorspronkelijke handreiking vooral richtlijnen en kaders bood, brengt deze aanvulling meer praktische houvast: welke stappen zijn nodig, in welke volgorde, en hoe kunnen deze concreet worden uitgevoerd. Deze uitbreiding is tot stand gekomen naar aanleiding van feedback uit de praktijk, waarin werd aangegeven dat bepaalde onderdelen van de handreiking als te theoretisch werden ervaren. Door hierop in te spelen, biedt deze aanvulling een duidelijker stappenplan, zodat overheden doelgerichter hun duurzaamheidsambities kunnen realiseren. De focus ligt nadrukkelijk op 'aan de slag'.

Deze aanvulling richt zich op:

- De Dubbele Materialiteitsanalyse; methode om relevante duurzaamheidsthema's te bepalen;
- Het digitale Dashboard Duurzaamheidsrapportage (verwachte publicatie: eind maart 2026 op [waarstaatjegemeente.nl](#));
- Voortgang ontwikkelopgave voor indicatoren die nog niet meetbaar zijn (circulariteit).

Er is voortgang geboekt op de **dubbele materialiteitsanalyse (DMA)**, die nu in een 80%-versie beschikbaar is. Er is bewust gekozen voor een 80% Dubbele Materialiteitsanalyse, omdat decentrale overheden grotendeels vergelijkbare kenmerken en opgaven hebben. Tegelijkertijd wordt erkend dat een deel altijd context specifiek is. Deze versie biedt een stevige basis voor het bepalen van materiële duurzaamheidsthema's, zowel vanuit impactperspectief als financieel perspectief. De uitkomsten van deze analyse zijn verwerkt in de kernset van indicatoren, waarmee deze inhoudelijk is versterkt. De 80%-versie volstaat voorlopig omdat ze is gebaseerd op gedeelde opgaven en beleidskaders van decentrale overheden, en de belangrijkste thema's bevat die breed herkenbaar zijn. Voor veel organisaties biedt dit een solide startpunt in de beginfase van duurzaamheidsrapportage. Verdere verdieping kan later plaatsvinden door de 80%-versie aan te vullen tot een 100%-versie waarin de eigen lokale context wordt meegenomen. Voor organisaties die de DMA verder willen verfijnen en afstemmen op hun eigen context, biedt deze aanvulling inzicht in de te volgen stappen. Daarnaast is er een Excel format beschikbaar wat als basis gebruikt kan worden, dit wordt als bijlage bij de publicatie van de Aanvulling van de Handreiking toegevoegd.

Daarnaast wordt er gewerkt aan het opzetten van een **Dashboard Duurzaamheidsrapportage**, waarmee het rapporteren over duurzaamheid eenvoudiger wordt. Dit dashboard komt eind maart 2026 voor gemeenten en provincies digitaal beschikbaar via [waarstaatjegemeente.nl](#).

Tot slot blijven de **indicatoren in ontwikkeling**. Uit recente rapportages over de circulaire economie blijkt dat er een aanzet wordt gedaan voor passende indicatoren. Deze zijn echter nog niet ontsloten via landelijke databronnen. De ontwikkelopgave voor indicatoren blijft daarmee actueel en relevant. Wanneer hier een volgende stap in wordt gezet, zal er wederom een aanvulling gepubliceerd worden.

Om duurzaamheidsrapportages onderling vergelijkbaar te maken én te houden, is het van belang dat organisaties zich voorlopig richten op de indicatoren die in deze Handreiking zijn opgenomen. Zo behouden we de eenduidigheid en bruikbaarheid van de rapportages in de praktijk.

Inhoud ‘aan de slag’

Deze aanvulling op de handreiking duurzaamheidsrapportage is bedoeld om organisaties concreet op weg te helpen met het rapporteren over duurzaamheid; de nadruk ligt op het daadwerkelijk aan de slag gaan. De aanvulling bestaat uit de volgende onderdelen:

1) Stappenplan ‘aan de slag’

Er wordt een praktisch 3-stappenplan gepresenteerd dat organisaties ondersteunt bij het opzetten of verbeteren van hun duurzaamheidsrapportage. Dit plan bestaat uit drie opeenvolgende stappen:

Stap 1: bepaal welke thema's relevant zijn voor de organisatie

Voor organisaties die starten met het opstellen van een duurzaamheidsrapportage is het essentieel om te beschikken over een duidelijke en relevante set indicatoren. Door het uitvoeren van de 80%-dubbele materialiteitsanalyse is de kernset robuuster geworden. Deze kan dan ook gebruikt worden voor het bepalen van de relevante thema's.

De (geactualiseerde) kernset wordt gepresenteerd in bijlage 1, gevolgd door de definities en bronnen (bijlage 2). De werkwijze van de dubbele materialiteitsanalyse (DMA) wordt toegelicht in bijlage 3.

Verdiepende stap: Indien de organisatie wenst om de 80%-versie aan te vullen op basis van de eigen context, c.q. een 100% dubbele materialiteitsanalyse, dan biedt deze aanvulling daar een procesbeschrijving en Excel-format voor.

Let op: De geactualiseerde kernset wijkt op onderdelen dus af van de oorspronkelijke kernset. Mocht je al gestart zijn met rapporteren, raadpleeg dan bijlage 5 waarin de wijzigingen gevisualiseerd worden.

Stap 2: Krijg inzicht in de huidige status van deze relevante thema's

Vervolgens dient informatie te worden verzameld voor de relevante thema's.

Om dit te vereenvoudigen, wordt er een dashboard opgericht. In eind maart 2026 zal dit dashboard gepubliceerd worden op waarstaatjegemeente.nl

Stap 3: Doelstellingen en maatregelen formuleren, veranker in de P&C cyclus

In deze stap worden de inzichten uit de verzamelde data vertaald naar concrete doelstellingen en maatregelen. Om hier vervolgens via de P&C cyclus over te rapporteren en verantwoorden. In deze aanvulling wordt toegelicht hoe dit gedaan kan worden.

2) Ontwikkelopgave kernset

De handreiking blijft in ontwikkeling, mede omdat nog niet alle indicatoren goed meetbaar zijn. Voor circulaire economie wordt er op Rijksniveau al wel een aanzet gedaan voor mogelijke indicatoren, maar landelijke databronnen ontbreken nog; zodra die er zijn, worden ze toegevoegd om eenduidige en efficiënte rapportage mogelijk te maken.

Stappenplan ‘aan de slag’

1 Bepaal welke thema's relevant zijn voor de organisatie

De Handreiking Duurzaamheidsrapportage voor decentrale overheden is een eerste stap om op een gestructureerde manier te rapporteren over duurzaamheid. Een belangrijk onderdeel is de **kernset met indicatoren**. Deze set helpt om snel en eenduidig inzicht te krijgen in relevante duurzaamheidsthema's. In de totstandkoming van de kernset was nog geen dubbele materialiteitsanalyse (DMA) uitgevoerd. In deze aanvulling is deze DMA wel uitgevoerd. Deze analyse brengt in kaart welke thema's zowel vanuit maatschappelijk als financieel perspectief materieel (relevant) zijn voor decentrale overheden.

Bij het uitvoeren van de DMA is gekozen voor een 80%-versie, omdat decentrale overheden grotendeels vergelijkbare taken en opgaven hebben. De wijzigingen die uit de DMA volgden zijn beperkt (zie blz. 20) gebleven, wat bevestigt dat de oorspronkelijke inzichten vanuit de praktijk al een solide basis vormden. Door het uitvoeren van de DMA zijn deze inzichten gevalideerd en waar nodig aangescherpt, met een beperkt aantal mutaties als resultaat:

- **Toevoegingen:** Een aantal indicatoren zijn toegevoegd omdat ze als materieel naar voren kwamen in de DMA, maar nog niet waren opgenomen in de oorspronkelijke kernset.
- **Verwijderingen:** Tegelijkertijd zijn enkele thema's en bijbehorende indicatoren verwijderd, omdat ze op basis van de DMA niet langer als materieel worden beschouwd.
- **Verplaatsingen:** Sommige indicatoren zijn verplaatst, bijvoorbeeld van de *basis kernset* naar de *aanvullende kernset voor gemeenten*.
- **Onderscheid in rapportage:** Er is een expliciet onderscheid gemaakt tussen indicatoren die betrekking hebben op impact-materiële thema's en welke financieel materieel zijn. Dit helpt decentrale overheden om gericht te rapporteren afhankelijk van het type materialiteit.

De geactualiseerde kernset staat in bijlage 1

(In bijlage 2 worden bronnen en definities van de geactualiseerde kernset gepresenteerd, bijlage 3 geeft inzicht in de gevolgde werkwijze om tot de thema's voor de kernset te komen)

De 80%-versie is tot stand gekomen op basis van gedeelde opgaven, verantwoordelijkheden en beleidskaders van decentrale overheden. Deze bevat de meest materiële thema's die breed herkenbaar zijn binnen gemeenten, provincies en waterschappen. Voor veel organisaties is deze versie toereikend als startpunt, zeker in de beginfase van duurzaamheidsrapportage. Naarmate een organisatie verder vordert en meer grip krijgt, ontstaat de behoefte om de analyse te verdiepen en specifieker te maken. Op dat moment biedt de bestaande basis houvast, en kan deze worden aangevuld met lokale context, unieke opgaven en stakeholders. Bijlage 4 bevat een handleiding, zodat organisaties stap voor stap hun eigen 100%-versie kunnen ontwikkelen.

2 Krijg inzicht in de huidige status van deze relevante thema's

Zodra je in stap 1 hebt bepaald welke thema's relevant zijn voor jouw organisatie, is de volgende stap het verzamelen van informatie. Denk hierbij aan het koppelen van passende indicatoren aan elk thema en het in kaart brengen van de huidige status van deze indicatoren. Idealiter verzamel je deze gegevens over meerdere jaren, zodat je trends kunt herkennen en de voortgang kunt monitoren.

Dit deel van de handreiking helpt je om gestructureerd inzicht te krijgen in waar je organisatie staat op het gebied van duurzaamheid. Dit gebeurt door een (geactualiseerde) kernset van indicatoren aan te reiken en een digitaal dashboard met publieke informatie ter beschikking te stellen waarin deze indicatoren zijn opgenomen. Zo wordt relevante informatie eenvoudig toegankelijk en kun je snel aan de slag met het monitoren van duurzaamheidsthema's binnen jouw organisatie.

Het dashboard wordt eind maart 2026 gepubliceerd op [waarstaatjegemeente.nl](https://www.waarstaatjegemeente.nl)

3 Doelstellingen en maatregelen formuleren, veranker in de P&C cyclus

Na het identificeren van relevante duurzaamheidsthema's en het verzamelen van informatie volgt het formuleren van doelstellingen en maatregelen. Dit helpt decentrale overheden om hun duurzaamheidsambities concreet te maken en te vertalen naar actie. Door opgaven te bepalen, transitiepaden uit te werken en indicatoren vast te stellen, ontstaat een duidelijke koers. Door dit te verankeren in de P&C-cyclus wordt duurzaamheid structureel onderdeel van de organisatie.

Stap I: Formuleer concrete doelstellingen, indicatoren en bepaal de opgaven

Voor duurzaamheidsambities, gebaseerd op de materialiteitsanalyse, begint het met het formuleren van concrete doelstellingen en bijbehorende indicatoren. Dit geldt zowel voor de eigen impact (inside-out) als voor externe risico's (outside-in). Beleidsdoelen zijn vaak landelijk vastgelegd (Rijksdoelen), maar lokaal moet (bestuurlijk) nog worden bepaald waar de organisatie staat en wat zij in de komende jaren moeten bereiken.

Stap II: Bepaal de kansrijke maatregelen in transitiepaden

Zodra de opgaven duidelijk zijn, moeten kansrijke maatregelen worden geïdentificeerd, afgewogen en in de tijd worden gepland (waar mogelijk gekoppeld aan mijlpalen). Lokale overheden hebben vaak al beleid ontwikkeld; het is belangrijk dit eerst te inventariseren. Wetenschappelijk onderbouwde berekeningen maken het mogelijk om de verwachte bijdrage van maatregelen te bepalen. Dit vormt de basis voor een strategie en transitiepaden, afgestemd op de lokale context.

Stap III: Bepaal de stuurindicatoren (input/output) bij de transitiepaden

Per transitiepad worden de meest effectieve maatregelen geselecteerd op basis van verwachte opbrengst (zoals CO₂-reductie) en doelgroep. Daarbij worden relevante input- en outputindicatoren vastgesteld, idealiter afgestemd op landelijke standaarden voor eenduidige monitoring. Met het vaststellen van doelstellingen en transitiepaden ontstaat een 'duurzaamheidsbegroting'.

Stap IV: Veranker de sturing in de P&C-cyclus in een programma of specifieke paragraaf

Duurzaamheidsdoelstellingen kunnen effectief worden geborgd via de Planning & Control-cyclus. Aangeraden wordt om een integrale duurzaamheidsbegroting op te nemen als aparte paragraaf of programma, zodat de voortgang van transitiepaden goed te volgen is. Een gestructureerd proces voor het verzamelen, analyseren en rapporteren van duurzaamheidsgegevens is essentieel, met duidelijke interne verantwoordelijkheden en richtlijnen. Bij het rapporteren moet rekening worden gehouden met een zekere tijdsvertraging (vertraging in beschikbaarheid van data), omdat duurzaamheidsdata vaak pas met vertraging beschikbaar komt (bijv. de CO₂-gegevens).

Onderstaand wordt een fictief voorbeeld gepresenteerd, waarin de vier stappen inzichtelijk zijn gemaakt voor het thema 'luchtvervuiling'.

Inzicht in Circulaire Economie

Deze Handreiking blijft in ontwikkeling. Niet alle indicatoren zijn op dit moment even goed meetbaar, en daarom wordt actief gevolgd hoe landelijke databronnen zich verder ontwikkelen. Zo blijkt dat er afgelopen periode al een stap is gezet op het gebied van circulaire economie: er zijn indicatoren beschikbaar, het Rijk heeft doelen vastgesteld, maar landelijke, publiek toegankelijke databronnen ontbreken nog. Zodra die er zijn, worden ze uiteraard opgenomen. Het uitgangspunt blijft: aansluiten bij wat landelijk beschikbaar en bruikbaar is, zodat organisaties efficiënt en eenduidig kunnen rapporteren.

Zes kernindicatoren voor circulaire monitoring: op basis van het ICER en PCER

De transitie naar een circulaire economie vraagt om duidelijke, meetbare inzichten. Op nationaal niveau biedt de **ICER 2025** ([Integrale Circulaire Economie Rapportage](#)), opgesteld door het Planbureau voor de leefomgeving, een overzicht van de voortgang en knelpunten in Nederland. Provinciaal wordt dit aangevuld met de **PCER** ([Provinciale Circulaire Economie Rapportage](#)), waarin regionale ontwikkelingen en kansen worden belicht. Om deze rapportages effectief te vertalen naar lokaal beleid en uitvoering, zijn zes generieke indicatoren vastgesteld die de kern vormen van circulaire monitoring. Deze indicatoren zijn toepasbaar op verschillende schaalniveaus en bieden een solide basis voor het meten, vergelijken en sturen van circulaire prestaties. De zes indicatoren zijn:

1. Materiaalgebruik

Deze indicator geeft inzicht in de hoeveelheid en samenstelling van materialen die binnen een regio worden ingezet in productie, consumptie en infrastructuur. Het onderscheid tussen primaire en secundaire grondstoffen is hierbij essentieel. Een afname van het gebruik van primaire materialen wijst op vooruitgang richting circulariteit.

2. Goederenstromen

Deze indicator kijkt naar de massa en waarde van goederen die een regio binnenkomen en verlaten. Dit biedt inzicht in economische afhankelijkheden, handelsrelaties en het potentieel voor het sluiten van lokale kringlopen.

3. Afvalverwerking – verbeterpotentieel

Analyseert hoe afval wordt verwerkt en waar nog kansen liggen voor verbetering, zoals meer recycling, minder verbranding of betere scheiding aan de bron. Dit helpt bij het sluiten van kringlopen en het verminderen van restafval.

4. Broeikasgasuitstoot (CO₂-equivalenten, scope 3)

Richt zich op de indirecte uitstoot die voortkomt uit productie, transport en consumptie van goederen. Deze indicator is essentieel voor het bepalen van de klimaatimpact van materiaalgebruik.

5. Milieukostenindicator (MKI)

Zet milieueffecten om in monetaire waarden (bijv. per materiaalstroom), waardoor het mogelijk wordt om de impact van producten en processen te vergelijken en te sturen op kostenreductie via verduurzaming.

6. Leverings(on)zekerheid van kritieke grondstoffen

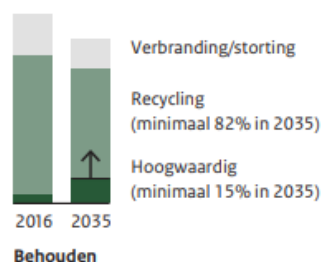
Beoordeelt de risico's op verstoring van materiaalstromen door geopolitieke spanningen, schaarste of afhankelijkheid van externe bronnen. Dit is belangrijk voor het vergroten van economische veerkracht.

Nationaal Programma Circulaire Economie

In oktober 2025 is het Nationaal Programma Circulaire Economie ([NPCE 2025](#)) gepresenteerd door het Rijk. Dit betreft het geactualiseerde beleidsprogramma. In het NPCE 2023 was aangekondigd dat er concretere nationale doelen zouden komen, het geactualiseerde NPCE 2025 geeft hier invulling aan. Het beleid richt zich op:

- 1) Behouden van grondstoffen,
- 2) Vervangen van grondstoffen en
- 3) Besparen van grondstoffen.

De totale hoeveelheid afval verlagen, waarbij tegelijk meer (hoogwaardig) wordt gerecycled

Aandeel duurzame biograndstoffen en secundaire grondstoffen verhogen naar minimaal 55%

Grondstoffen-gebruik verlagen met 15%

* Het doel voor 'behouden' heeft betrekking op de hoeveelheid afval in Nederland in 2035 en welk aandeel daarvan (hoogwaardig) gerecycled wordt. Het doel voor 'vervangen' heeft betrekking op de samenstelling van de grondstoffen die we in Nederland 2035 gebruiken. En het doel voor 'besparen' gaat over het totale grondstoffengebruik in Nederland in 2035.

1. Geactualiseerde kernset, aangepast n.a.v. DMA

Bijlage 1 presenteert de geactualiseerde kernset. Nieuw t.o.v. de oorspronkelijke kernset is dat er expliciet onderscheid gemaakt tussen indicatoren die betrekking hebben op impact-materiële thema's en die welke financieel materieel zijn. Dit wordt visueel inzichtelijk gemaakt door middel van de volgende symbolen:

- = impact materialiteit
- = Financiële materialiteit
- = Dubbele materialiteit

2. Data definities en bronnen 'geactualiseerde kernset'
3. Dubbele Materialiteitsanalyse (DMA): beschrijving werkwijze
4. Zelf aan de slag met de DMA
5. 'Oorspronkelijke kernset' incl. wijzigingen n.a.v. DMA

Geactualiseerde kernset (n.a.v. DMA)

 = impact materialiteit
 = Financiële materialiteit
 = Dubbele materialiteit

Legenda

Beschikbare data Eigen data Ontwikkeldata

Basis kernset (1/2)

Environmental	Indicator	Social	Indicator	Governance	Indicator
E1 Klimaatverandering		S3 Sociale Inclusie 	Geen discriminatie	G1 Professioneel gedrag	
Energietransitie			Preventie en herstel: inzicht in acties die ondernomen worden om negatieve impact te voorkomen, te mitigeren of te herstellen (beschrijvend)	Opdrachtgeverschap 	Relatiebeheer met leveranciers
Energieverbruik 	Gasverbruik			Cybersecurity 	Datalekken
	Elektraverbruik				Bestaan en werking klachtenprocedure
	Warmteverbruik				
	Totaal bekende hernieuwbare energie				
Broeikasgasemissies	CO ₂ uitstoot				
Klimaatadaptatie					
Hitte	Gemiddelde oppervlaktetemperatuur				
	Gezondheidsrisico ouderen (agv hittestress)				
Water	Ontwikkelopgave: Toe of afname panden in gebieden waar aandachtspunten zijn vanuit water- en bodemsysteem (aansluiten bij regionale monitor klimaatadaptatie)				
Droogte	De toe- of afname van de waterbergingscapaciteit in de tijd				
E2 Verontreiniging / E3 Water en Mariene hulpbronnen					
Watern vervuiling 	Ontwikkelopgave				
Waterschaarste	Ontwikkelopgave				
E4 Biodiversiteit en ecosystemen					
Soorten	Aantal soorten wilde bijen				
Habitats - ecosystemen	Oppervlakte ecologisch beheerd groen				
Ontwikkelopgave	Ontwikkelopgave om gestandaardiseerde indicatoren tbv biodiversiteit				
E5 Materiaalgebruik en circulaire economie					
Materiaalsubstitutie / Levensduur-verlening/ Hoogwaardige verwerking	In ontwikkeling: materiaalgebruik, goederenstromen, afvalverwerking, CO ₂ MKI, leverings(on)zekerheid kritieke grondstoffen				

Geactualiseerde kernset (n.a.v. DMA)

 = impact materialiteit
 = Financiële materialiteit
 = Dubbele materialiteit

Legenda		
Beschikbare data	Eigen data	Ontwikkeldata

Basis kernset (2/2)

Eigen organisatie - Environment		Eigen organisatie - Social		Eigen organisatie - Governance	
Klimaatimpact	Scope 1 en 2 Voortgang Parijsakkoord Scope 3	S1 Eigen werknemers			
Eigen vastgoed	 Energielabels Elektriciteitsverbruik Gasverbruik Gebruik stadswarmte CO2-prestatieladder	Werk-privé balans Privacy	Ontwikkelopgave Ontwikkelopgave		
Beleid/acties fysieke klimaatrisico's	Fysieke klimaatrisico's gemeentelijk vastgoed Overstromingen Aanpak bodemdaling en verzilting				
Circulaire economie	Afval: inzameling, scheiding en hergebruik				
Waternvervuiling 	Ontwikkelopgave				
Vrijwillige onderwerpen Eigen organisatie		Vrijwillige onderwerpen Eigen organisatie			
Klimaatimpact	Meerjarenplan incl. verduurzamingsplannen Gemeentelijke infrastructuur Gemeentelijk waterbeheer Hitteproblematiek en sociale gevolgen Klimaatbestendig groen/biodiversiteit bebouwde omgeving Realisering groen-blauw dooradering Materiaalgebruik renovatie & ontwikkeling vastgoed (incl aanbesteed werk)	Lonen (S1 Eigen personeel) S2 Werknemers in de waardeketen Goed werkgeverschap Invulling wettelijke taken	Loonkloof Incidenten werknemers (in de voorraadketen) % realisatie quotum participatiewet Wet maatschappelijke ondersteuning, Participatiewet, Jeugdhulp Huisvesting culturele instellingen Huisvesting scholen		

Geactualiseerde kernset (n.a.v. DMA)

 = impact materialiteit
 = Financiële materialiteit
 = Dubbele materialiteit

Legenda

Beschikbare data Eigen data Ontwikkeldata

Aanvullend Gemeenten

Environmental	Indicator	Social	Indicator	Governance	Indicator
E1 Klimaatverandering		S4 Inwoners			
Duurzame mobiliteit	Dekkingsgraad laadbehoefte van elektrische auto's	Welzijn van inwoners	Tevredenheid met de woning		
	Aantal Deelauto's		Tevredenheid met het leven		
	Verplaatsingen - Trein		Tevredenheid met de woonomgeving		
	Verplaatsingen - Bus/tram/metro		Tevredenheid met vrije tijd		
E2 Verontreiniging			Ervaren gezondheid		
Luchtkwaliteit	Blootstelling NO2+PM10		Personen met één of meer langdurige ziekten of aandoeningen		
Bodem	Bodemkwaliteit		Overgewicht		
E4 Biodiversiteit en ecosystemen			Sociale cohesie		
Groen/ landgebruik en omzetting 	Oppervlakte openbare ruimte groen totaal excl agrarisch	Vertrouwen van Inwoners 	Vaak onveilig voelen in de buurt		
	Het aantal bomen per inwoner		Vertrouwen in anderen		
E5 Materiaalgebruik en circulaire economie			Vertrouwen in instituties		
Grondstoffen verminderen	Huishoudelijk restafval				

Geactualiseerde kernset (n.a.v. DMA)

 = impact materialiteit
 = Financiële materialiteit
 = Dubbele materialiteit

Legenda

Beschikbare data Eigen data Ontwikkeldata

Aanvullend Provincies

Environmental	Indicator	Social	Indicator	Governance	Indicator
E1 Klimaatverandering		S4 Inwoners			
Duurzame mobiliteit	Verplaatsingen - Bus/tram/metro	Welzijn van inwoners	Beschikbare recreatieruimte per inwoner		
	% duurzame bussen		% zoekende starters		
	% duurzame trams		% doorstroom die niet verder kan		
Energietransitie/ energieverbruik	% woningen 'van het gas af'	Vertrouwen van Inwoners	Tevredenheid woning		
	% gerealiseerde aansluitingen tov gewenste aansluitingen		kwaliteit van woningen		
	Klimaatadaptatie		toename % groen in de openbare ruimte	Overgewicht	
Biobased bouwen	% biobased areaal		Vaak onveilig voelen in de buurt		
	% toepassing biobased: denk aan houtbouw of iets anders		Levensverwachting		
Landbouw	% kringloop landbouw		Tevredenheid met vrije tijd		
			Vertrouwen in andere		
			Vertrouwen in instituties		
E2 Verontreiniging					
Luchtkwaliteit	Blootstelling NO2+PM10				
Bodem	Bodemkwaliteit				
E4 Biodiversiteit en ecosystemen					
Groen/ landgebruik en omzetting	Oppervlakte openbare ruimte groen totaal excl agrarisch				

Geactualiseerde kernset (n.a.v. DMA)

 = impact materialiteit
 = Financiële materialiteit
 = Dubbele materialiteit

Legenda

Beschikbare data Eigen data Ontwikkeldata

Aanvullend Waterschappen

Environmental	Indicator	Social	Indicator	Governance	Indicator
E1 Klimaatverandering 	Teruggewonnen energie: m3 biogas/ gas	S3 Getroffen gemeenschappen			
	Teruggewonnen / opgewekte energie: Kwh	Schoon water en sanitair 	Eigen data		
E2 Verontreiniging					
Zuiveringsprestaties 	% RWZI's dat voldoet aan zuiveringsprestaties uit de vergunningen/ vergunningseisen				
Gezuiverd water 	Aantal RWZI's (RioolWaterZuiveringsInstallaties)				
	Nalevingspercentage RWZI's voor vergunningseisen				
	Voldoen aan afname verplichting richting gemeenten				
E3 Water en mariene hulpbronnen					
KRW (Kader Richtlijn Water) 	% Waterlichamen dat voldoet aan KRW-eisen				
Zwemwater 	% officiële zwemwaterlocaties dat voldoetaan zwemwaterkwaliteitseisen				
	Aantal zwemwaterlocaties met blauwalg				
Waterveiligheid 	% van aantal KM's waterkeringen dat voldoet aan norm jaar 2050				
Wateroverlast/ Voldoende water	% beheergebied dat voldoet aan de wateroverlastnorm				
	% beheergebied met acties voor oplossing wateroverlast norm				
Klimaatmonitor 	Mate van energieneutraliteit				
Wateronttrekking 	Eigen data				

Bijlage 2: Data definities en bronnen 'geactualiseerde kernset'

Indicator	Impact materialiteit		Fin. materieel?
	Definitie	Bron	
Gasverbruik	De hoeveelheid aardgas (m³) die daadwerkelijk door verschillende sectoren in Nederland wordt verbruikt door huishoudens, industrieën, elektriciteitscentrales en andere toepassingen.	www.klimaatmonitor.databank.nl/dashboard/dashboard/energieverbruik	nee
Elektraverbruik	Het totale gebruik van elektriciteit (kWh) door eindgebruikers, zoals huishoudens, bedrijven en andere sectoren.	www.klimaatmonitor.databank.nl/dashboard/dashboard/energieverbruik	nee
Warmteverbruik	De hoeveelheid warmte (TJ) die wordt gebruikt door verschillende sectoren, zoals huishoudens, industrie, landbouw en diensten.	www.klimaatmonitor.databank.nl/dashboard/dashboard/energieverbruik	nee
Totaal bekende hernieuwbare energie	De totale hoeveelheid energie (TJ) die wordt geproduceerd uit hernieuwbare bronnen in Nederland.	www.klimaatmonitor.databank.nl/dashboard/dashboard/hernieuwbare-energie	nee
CO ₂ -uitstoot	Emissie van koolstofdioxide (CO ₂) in de atmosfeer.	www.klimaatmonitor.databank.nl/dashboard/dashboard/co2-uitstoot	ja
Gemiddelde oppervlaktetemperatuur	Het gemiddelde van alle temperaturen op een specifiek oppervlak over een bepaalde periode.	www.waarstaatjegemeente.nl/viewer/JiveEmbedded.aspx?presel_code=hittestress&geoitem=93	ja
Gezondheidsrisico ouderen (a.g.v. hittestress)	Het risico (weinig tot veel) op hittestress bij ernstig eenzame ouderen van 75-plus.	www.waarstaatjegemeente.nl/viewer?var=gzndhdsrisico_ouderen	ja
Ontwikkelopgave: Toe- of afname panden in kwetsbare gebieden	De uitdagingen en taken die voor een bepaald gebied moeten worden uitgevoerd om de balans tussen stedelijke ontwikkeling en de natuurlijke omgeving te waarborgen.	Ontwikkelopgave	ja
Waterbergingscapaciteit	De toe- of afname van de capaciteit om water vast te houden in noodberging ten tijde van extreem weer.	www.app.pdok.nl/viewer/#x=104346.00&y=488689.50&z=8.2067&background=BRT-A%20standaard&layers=46c7d3f5-632b-43e1-a786-7bb3fd0cdda4;waterbergingsgebied	ja
Waternvervuiling	Ontwikkelopgave		nee
waterschaarste	Ontwikkelopgave		ja
Aantal soorten wilde bijen	De biodiversiteit gemeten aan de hand van het aantal soorten wilde bijen.	Eigen data	ja
Oppervlakte ecologisch beheer groen	De totale oppervlakte (hectare) groen die ecologisch verantwoord wordt beheerd.	Eigen data	ja
Indicatoren biodiversiteit (ontwikkelopgave)	Ontwikkeling van gestandaardiseerde indicatoren voor het meten van biodiversiteit.	Ontwikkelopgave	ja
Monitoring circulaire economie (ontwikkelopgave)	In ontwikkeling: materiaalgebruik, goederenstromen, afvalverwerking, CO ₂ MKI, leverings(on)zekerheid kritieke grondstoffen	Ontwikkelopgave	ja
Geen discriminatie	nvt : niet materieel	nvt : niet materieel	ja
Preventie en herstel (beschrijvend)	nvt : niet materieel	nvt : niet materieel	ja
Relatiebeheer met leveranciers	nvt : niet materieel	nvt : niet materieel	ja
Datalekken	nvt : niet materieel	nvt : niet materieel	ja
Bestaan en werking klachtenprocedure	nvt : niet materieel	nvt : niet materieel	ja
Scope 1 en 2	Directe (1) en indirecte (2) broeikasgasemissies die organisaties gebruiken om hun totale impact op het milieu te meten.	Eigen data	ja
Voortgang Parijsakkoord	Plan + voortgangsrapportage t.a.v. het reduceren van de CO ₂ -emissies (scope 1 en 2) van de gemeentelijke organisatie.	Eigen data	ja
Scope 3	Indirecte broeikasgasemissies in de keten, zoals ingekochte materialen, verwerking na levensduur, en activiteiten van aannemers.	Eigen data	ja
Energielabels	Overzicht energielabels van eigen vastgoed (in eigendom / op de balans).	Eigen data	nee
Elektriciteitsverbruik	Hoeveelheid verbruik van stroom van eigen vastgoed (kWh).	Eigen data	nee
Gasverbruik	Hoeveelheid verbruik van gas van eigen vastgoed (Nm³).	Eigen data	nee
Gebruik stadswarmte	Hoeveelheid verbruik stadswarmte door eigen vastgoed (GJ).	Eigen data	nee

CO ₂ -prestatieladder	Definitie conform: www.co2-prestatieladder.nl/nl	Eigen data	
Fysieke klimaatrisico's gemeentelijk vastgoed	Overzicht van materiële fysieke klimaatrisico's van het eigen vastgoed, en de maatregelen die daarvoor worden getroffen. Benoem de relevantie van ten minste: hittestress, overstromingen, wateroverlast, droogte, verschilzetting, stormen en natuurbranden. Zie ook: PBL (2024) - Klimaatrisico's in Nederland.	Eigen data	ja
Overstromingen	Percentage van het areaal dat onder water staat als gevolg van een overstroming met een kans groter dan 1 op 30 jaar. Hanteer de plaatsgebonden overstromingskansen van meer dan 50 cm. Zie ook: LIWO.	www.basisinformatie-overstromingen.nl/#/maps	ja
Aanpak bodemdaling en verschilzetting	Bevestig aanwezigheid van adequaat beleid voor het beperken en beheersen van de negatieve effecten van bodemdaling en verzakkingen, inclusief funderingsproblematiek binnen het gemeentelijk areaal. (pas toe of leg uit)	Eigen data	ja
Afval: inzameling, scheiding en hergebruik	Bevestig de werking van het ophalen, scheiden en bevorderen van recyclen of hergebruiken van afvalmateriaal binnen de gemeente. (pas toe of leg uit)	Eigen data	ja
Watervervuiling	Ontwikkelopgave	Ontwikkelopgave	nee
Werk-privé balans	Ontwikkelopgave	Ontwikkelopgave	nee
Privacy	Ontwikkelopgave	Ontwikkelopgave	ja
MJOP incl. verduurzamingsplannen eigen vastgoed	Bevestig aanwezigheid van een meerjarenonderhoudsplan, inclusief verduurzamingsopgave. Met eigen vastgoed wordt bedoeld: in eigendom / op de balans.	Eigen data	vrijwillig
Gemeentelijke infrastructuur	Bevestig de succesvolle planning, bouw, beheer en onderhoud van openbare voorzieningen. Geef een overzicht van kwaliteit, kwetsbaarheden en achterstallig onderhoud. (pas toe of leg uit)	Eigen data	vrijwillig
Gemeentelijk waterbeheer	Bevestig de aanwezigheid van beleid waarin de gemeente vastlegt hoe zij de inzameling en verwerking van afvalwater, hemelwater en grondwater regelt. Benoem ten minste: gemeentelijk rioleringsplan, aanpak droogte en aanpak wateroverlast.	Eigen data	vrijwillig
Hitteproblematiek en sociale gevolgen	Percentage plekken in de gemeente waar de temperatuur boven de 35°C komt.	www.klimaatadaptatienederland.nl	vrijwillig
Klimaatbestendig groen en biodiversiteit in bebouwde omgeving	Percentage niet-versteend oppervlak in de gemeente.	www.tauw.nl/nl/meet-biodiversiteit-in-uw-gemeente-met-de-biodiversiteitsstresstest.html	vrijwillig
Realisering groen-blauw dooradering	Het realiseren van een netwerk van groene (vegetatie) en blauwe (water) infrastructuur in een gebied, wat bijdraagt aan ecologische connectiviteit en klimaatresistentie.	www.samenvoorbiodiversiteit.nl/pdf/svbd-handreiking-definitie-landschapselementen.pdf	vrijwillig
Materiaalgebruik renovatie & ontwikkeling vastgoed	Percentage hergebruikt materiaal in ton voor renovatie, onderhoud en nieuwbouw van gemeentelijk vastgoed.	Eigen data	vrijwillig
Loonkloof	Verschil tussen het gemiddelde brutojaarloon van de top-10%-verdieners en het mediane loon binnen de gemeente inclusief uitvoeringsorganisaties.	Eigen data	vrijwillig
Incidenten werknemers (in de voorraadketen)	Incidenten waarbij werknemers in de toeleveringsketen betrokken zijn. Dit kan betrekking hebben op ongevallen, arbeidsomstandigheden of andere onverwachte gebeurtenissen.	www.fluix.io/blog/safety-metrics	vrijwillig
% realisatie quotum Participatiewet	Het percentage van het opgelegde quotum dat is gerealiseerd onder de Participatiewet, die bedrijven verplicht om een bepaald aantal banen beschikbaar te stellen voor mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt.	Eigen data	vrijwillig
Wet maatschappelijke ondersteuning, Participatiewet, Jeugdhulp	Bevestig het voldoen aan wettelijke verplichtingen van gemeenten op het sociaal domein.	Eigen data	vrijwillig
Huisvesting culturele instellingen	Bevestig de aanwezigheid van adequaat beleid voor huisvesting van culturele instellingen. Geef een overzicht van kwaliteit, kwetsbaarheden en achterstallig onderhoud.	Eigen data	vrijwillig
Huisvesting scholen	Bevestig de aanwezigheid van adequaat beleid voor huisvesting van onderwijs. Geef een overzicht van kwaliteit, kwetsbaarheden en achterstallig onderhoud.	Eigen data	vrijwillig
Dekkingsgraad laadbehoefte van elektrische auto's	Het aandeel elektrische auto's dat gebruik kan maken van een openbare laadpaal binnen 250 meter (rekening houdend met de maximale capaciteit van de laadpaal).	www.waarstaatjegemeente.nl/mosaic/?short=u1isg	ja
Aantal deelauto's	Aantal deelauto's per 100.000 inwoners, exclusief peer-to-peer auto's.	www.waarstaatjegemeente.nl/mosaic/?short=ivlrw	ja

Verplaatsingen - Trein	Het gemiddeld aantal verplaatsingen per trein per persoon per dag.	www.waarstaatjegemeente.nl/mosaic/?short=8tf9x	ja
Verplaatsingen - Bus/tram/metro	Het gemiddeld aantal verplaatsingen per bus, tram of metro per persoon per dag.	www.waarstaatjegemeente.nl/mosaic/?short=8tf9x	ja
Oppervlakte openbare ruimte groen totaal excl. agrarisch	Het percentage boom- en laaggroen van de totale oppervlakte van de openbare ruimte.	www.waarstaatjegemeente.nl/mosaic/?short=eg7je	nee
Het aantal bomen per inwoner	Aantal bomen in de openbare ruimte per inwoner.	Eigen data	nee
Huishoudelijk restafval	Niet-gescheiden ingezameld restafval (in kg) dat te groot of te zwaar is om op dezelfde wijze als regulier huishoudelijk afval te worden aangeboden.	www.waarstaatjegemeente.nl/mosaic/?short=rjhp7	ja
Blootstelling NO ₂ + PM10	De mate waarin mensen worden blootgesteld aan NO ₂ en PM10.	www.waarstaatjegemeente.nl/visualisaties/regionale-monitor-brede-welvaart/indicator?var=lk_ind	ja
Bodemkwaliteit	Kwaliteit van de bodem zoals vastgelegd in de Regeling Bodemkwaliteit, die elke vijf jaar wordt geactualiseerd.	Eigen data	ja
Tevredenheid met de woning	Het percentage particuliere huishoudens dat zeer tevreden of tevreden is met de huidige woning.	www.cbs.nl/nl-nl/visualisaties/regionale-monitor-brede-welvaart/indicator	ja
Tevredenheid met het leven	Deel van de mensen van 18 jaar of ouder dat een score van 7 t/m 10 geeft op de vraag hoe tevreden men is met het leven dat men leidt.	www.cbs.nl/nl-nl/visualisaties/regionale-monitor-brede-welvaart/indicator	ja
Tevredenheid met de woonomgeving	Het percentage particuliere huishoudens dat zeer tevreden of tevreden is met de huidige woonomgeving.	www.cbs.nl/nl-nl/visualisaties/regionale-monitor-brede-welvaart/indicator	ja
Tevredenheid met vrije tijd	Deel van de mensen van 18 jaar of ouder dat een score van 7 t/m 10 geeft op de vraag hoe tevreden men is met de hoeveelheid vrije tijd.	www.cbs.nl/nl-nl/visualisaties/regionale-monitor-brede-welvaart/indicator	ja
Ervaren gezondheid	Percentage personen van 18 jaar en ouder dat zichzelf een (zeer) goede gezondheid toekent.	www.cbs.nl/nl-nl/visualisaties/regionale-monitor-brede-welvaart/indicator	ja
Personen met langdurige ziekten of aandoeningen	Percentage personen van 18 jaar en ouder met één of meer langdurige ziekten of aandoeningen (6 maanden of langer).	www.cbs.nl/nl-nl/visualisaties/regionale-monitor-brede-welvaart/indicator	ja
Overgewicht	Percentage personen van 18 jaar en ouder met een BMI van 25,0 kg/m ² of hoger.	www.cbs.nl/nl-nl/visualisaties/regionale-monitor-brede-welvaart/indicator	ja
Sociale cohesie	Schaalscore van 0 tot 10 die aangeeft hoe tevreden inwoners zijn over de sociale aspecten van hun woonbuurt.	www.cbs.nl/nl-nl/visualisaties/regionale-monitor-brede-welvaart/indicator	ja
Vaak onveilig voelen in de buurt	Percentage van de bevolking van 15 jaar en ouder dat zich vaak onveilig voelt in de eigen buurt.	www.cbs.nl/nl-nl/visualisaties/regionale-monitor-brede-welvaart/indicator	ja
Vertrouwen in anderen	Aandeel personen van 15 jaar en ouder dat het eens is met de stelling dat de meeste mensen over het algemeen te vertrouwen zijn.	www.cbs.nl/nl-nl/visualisaties/regionale-monitor-brede-welvaart/indicator	nee
Vertrouwen in instituties	Percentage mensen van 15 jaar en ouder dat vertrouwen heeft in drie instituties (Tweede Kamer, politie, en rechters).	www.cbs.nl/nl-nl/visualisaties/regionale-monitor-brede-welvaart/indicator	nee
Verplaatsingen - Bus/tram/metro	Het gemiddeld aantal verplaatsingen per bus, tram of metro per persoon per dag.	www.waarstaatjegemeente.nl/mosaic/?short=yr4f3	ja
% duurzame bussen	Percentage duurzame bussen op provinciaal niveau.	Eigen data	ja
% duurzame trams	Percentage duurzame trams op provinciaal niveau.	Eigen data	ja
Oppervlakte openbare ruimte groen totaal excl. agrarisch	Het percentage boom- en laaggroen van de totale oppervlakte van de openbare ruimte.	www.waarstaatjegemeente.nl/mosaic/?short=eg7je	nee
% woningen 'van het gas af'	Percentage aardgasvrije woningen.	Eigen data	nee
% gerealiseerde aansluitingen t.o.v. gewenste aansluitingen	Percentage gerealiseerde aansluitingen ten opzichte van het gewenste aantal.	Eigen data	nee
Toename % groen in de openbare ruimte	De groei in het aandeel van groene gebieden binnen stedelijke en publieke ruimten.	Eigen data	ja
% biobased areaal	Het aandeel van landbouwgrond dat wordt gebruikt voor de teelt van biobased gewassen voor de bouwsector.	Eigen data	ja
% toepassing biobased materialen	Het aandeel bouwprojecten waarin biobased materialen worden gebruikt ten opzichte van de totale bouwproductie.	Eigen data	ja
% kringlooplandbouw	Percentage van de landbouw waarbij natuurlijke kringlopen worden benut en reststromen worden hergebruikt.	Eigen data	ja
Beschikbare recreatieruimte per inwoner	Beschikbare hoeveelheid land en water voor openlucht recreatie per inwoner.	Eigen data	ja

% zoekende starters	Het aandeel van potentiële kopers of huurders die actief op zoek zijn naar hun eerste woning.	Eigen data	ja
% doorstroom die niet verder kan	Het aandeel huishoudens dat vanwege belemmeringen niet kan verhuizen naar een volgende geschikte woning.	Eigen data	ja
Tevredenheid woning	Het percentage particuliere huishoudens dat zeer tevreden of tevreden is met de huidige woning.	www.cbs.nl/nl-nl/visualisaties/regionale-monitor-brede-welvaart/indicator	ja
Kwaliteit van woningen	Beoordeling van de staat en geschiktheid van woningen.	Eigen data	ja
Overgewicht	Percentage personen van 18 jaar en ouder met een BMI van 25,0 kg/m² en hoger.	www.cbs.nl/nl-nl/visualisaties/regionale-monitor-brede-welvaart/indicator	ja
Vaak onveilig voelen in de buurt	Percentage van de bevolking van 15 jaar en ouder dat zich vaak onveilig voelt in de eigen buurt.	www.cbs.nl/nl-nl/visualisaties/regionale-monitor-brede-welvaart/indicator	
Levensverwachting	Levensverwachting in jaren voor de bevolking bij geboorte.	www.cbs.nl/nl-nl/visualisaties/regionale-monitor-brede-welvaart/indicator	ja
Tevredenheid met vrije tijd	Deel van de mensen van 18 jaar of ouder dat een score van 7 t/m 10 geeft op de vraag hoe tevreden men is met de hoeveelheid vrije tijd.	www.cbs.nl/nl-nl/visualisaties/regionale-monitor-brede-welvaart/indicator	ja
Tevredenheid met werk	Het deel van mensen van 18 jaar of ouder dat tevreden is met hun werk.	Eigen data	nee
Vertrouwen in anderen	Aandeel personen van 15 jaar en ouder dat het eens is met de stelling dat de meeste mensen over het algemeen te vertrouwen zijn (gegeneraliseerd vertrouwen).	www.cbs.nl/nl-nl/visualisaties/regionale-monitor-brede-welvaart/indicator	nee
Vertrouwen in instituties	Percentage mensen van 15 jaar en ouder dat vertrouwen heeft in drie instituties (Tweede Kamer, politie, en rechters).	www.cbs.nl/nl-nl/visualisaties/regionale-monitor-brede-welvaart/indicator	nee
Teruggewonnen energie: m³ biogas/gas	Totaal teruggewonnen energie biogas/gas in m³.	www.live-waves.databank.nl/dashboard/?short=tz2fi	nee
Teruggewonnen / opgewekte energie: kWh	Totaal opgewekte energie in kWh.	www.live-waves.databank.nl/dashboard/?short=tz2fi	nee
% RWZI's dat voldoet aan zuiveringsprestaties	Aandeel RWZI's dat voldoet aan vastgestelde zuiveringsprestaties uit de vergunningen.	www.live-waves.databank.nl/dashboard/?short=0t70m	nee
Aantal RWZI's (Riolwaterzuiveringsinstallaties)	Het aantal RWZI's in de beheergebieden van de waterschappen.	www.live-waves.databank.nl/dashboard/?short=6tbxf	nee
Nalevingspercentage RWZI's voor vergunningseisen	De mate waarin het waterschap het hele jaar voldoet aan de kwaliteitseisen voor het geloosde (gezuiverde) rioolwater op het oppervlaktewater.	www.live-waves.databank.nl/dashboard/?short=cww2l	nee
Voldoen aan afnameverplichting richting gemeenten	De mate waarin het waterschap voldoet aan de afspraken met gemeenten over de hoeveelheid af te nemen en te verwerken rioolwater.	www.live-waves.databank.nl/dashboard/?short=wslaa	nee
% waterlichamen dat voldoet aan KRW-eisen	Aandeel KRW-waterlichamen dat voldoet aan normen voor chemische toestand, fytoplankton, macrofauna, vis en waterflora.	www.live-waves.databank.nl/dashboard/?short=bki75	nee
% officiële zwemwaterlocaties dat voldoet aan zwemwaterkwaliteitseisen	Percentage zwemwaterlocaties binnen het beheergebied dat voldoet aan de zwemwaterkwaliteitseisen.	www.live-waves.databank.nl/dashboard/?short=zaoo0	nee
Aantal zwemwaterlocaties met blauwalg	Aantal zwemlocaties waarvoor het waterschap de provincie heeft geadviseerd actie te ondernemen vanwege blauwalg.	www.live-waves.databank.nl/dashboard/?short=erpya	nee
% van aantal km's waterkeringen dat voldoet aan norm jaar 2050	Percentage van het aantal kilometers waterkeringen dat voldoet aan de wettelijke normen voor 2050.	www.live-waves.databank.nl/dashboard/?short=o4y0k	nee
% beheergebied dat voldoet aan de wateroverlastnorm	Aandeel van het beheergebied waarvoor geldt dat aan de wateroverlastnormen wordt voldaan.	www.live-waves.databank.nl/dashboard/?short=o7657	ja
% beheergebied met acties voor oplossing wateroverlastnorm	Percentage van beheergebieden die nog niet voldoen aan de wateroverlastnormen en de wijze waarop daarmee wordt omgegaan.	www.live-waves.databank.nl/dashboard/?short=92yw6	ja
Mate van energieneutraliteit	Mate van duurzaam opgewekte energie door waterschappen en derden op het terrein van de waterschappen, afgezet tegen het totale primaire energieverbruik van de waterschappen.	www.live-waves.databank.nl/dashboard/?short=almwp	nee
Wateronttrekking	nvt : niet materieel	nvt : niet materieel	ja
Schoon water en sanitair	nvt : niet materieel	nvt : niet materieel	ja

Bijlage 3: Dubbele Materialiteitsanalyse (DMA): beschrijving werkwijze

Het doel van de dubbele materialiteitsanalyse (DMA) is het opstellen van DMA's voor gemeenten, provincies en waterschappen die voor 80% dekkend zijn voor de decentrale overheidsorganisatie. De materiële thema's zijn geïdentificeerd als onderdeel van de DMA. Het product dat is ontwikkeld kan vervolgens fungeren als startpunt voor de individuele decentrale overheidsorganisaties. Het is aan hen om context-specifieke materiële thema's toe te voegen. Ter ondersteuning hiervan is er een longlist met thema's opgesteld, welke ook als basis voor de uitgevoerde DMA zijn gebruikt.

Kortom, er is een DMA uitgevoerd die de organisatie kan aanpassen o.b.v. de eigen context.

Dilemma in het proces: het uitgangspunt van de handreiking is neutraliteit. Bij enkele onderdelen (weging belanghebbenden, Impact, Risks en Opportunities (IRO)-analyse) heeft er een scoringsproces plaatsgevonden, in dergelijke processen zit een zekere mate van subjectiviteit. Om de neutraliteit te bewaken zijn de scores en wegingen teruggelegd aan de volledige CotW, waar diverse disciplines en expertises vanuit verschillende groottes decentrale overheden en andersoortige organisaties vertegenwoordigd zijn. Op deze wijze is beoogd een zo objectief mogelijke scoring te geven.

De DMA is uitgevoerd op sectorniveau. Er is gebruik gemaakt van de zes stappen die zijn geformuleerd door de CSRD (bron: PWC):

1. Identificeer belanghebbenden en betrek hen bij de analyse	4. Beoordeel de impact
2. Stel een lijst op van mogelijke relevante duurzaamheidszaken/-thema's	5. Beoordeel de financiële kansen en risico's en stel het materialiteitsoverzicht op
3. Definieer impact, risico's en kansen	6. In gesprek met belanghebbende (validatie)

De wijze van uitvoering van de bovenstaande stappen wordt onderstaand nader toegelicht.

Stap 1: Identificeer belanghebbenden en betrek hen bij de analyse

De verschillende type decentrale overheden verschillen zodanig van elkaar dat ervoor gekozen is om drie separate waardeketens op te stellen. Op basis van de waardeketens is inzichtelijk geworden welke belanghebbenden relevant zijn voor gemeenten, provincies en waterschappen. Vervolgens wordt op basis van een weging bepaald wat de 'belangrijkste' stakeholders zijn, welke betrokken worden gedurende het DMA-proces. Om de belangrijkste stakeholders te bepalen, is een scoring toegepast op twee assen:

- Invloed van de organisatie op de stakeholder (schaal 0–5)
- Invloed van de stakeholder op de organisatie (schaal 0–5)

Deze scores geven inzicht in de wederzijdse impact en helpen bij het prioriteren van stakeholders. De belanghebbenden met de hoogste gecombineerde scores zijn aangemerkt als kritisch voor het verdere proces.

In dit DMA-proces wordt de CotW als belangrijkste stakeholder gezien, dit door de brede vertegenwoordiging vanuit de context van publieke sectororganisaties (diverse decentrale overheden, koepelorganisaties, kennisinstituten en accountancykantoren). De validatie van deze stakeholders volstaat voor de 80%-versie van de DMA. Indien organisaties een specifieke DMA wensen uit te voeren, is de weging van de stakeholders en de wijze van betrekken van deze stakeholders een keuze van de organisatie.

Stap 2: Stel een lijst op van mogelijke relevante duurzaamheidszaken/-thema's

Eerst is een inventarisatie gemaakt van alle duurzaamheidsonderwerpen die relevant kunnen zijn voor decentrale overheden om over te rapporteren, zonder de daadwerkelijke impact, risico's en kansen al gedetailleerd in te schatten. Hiervoor wordt gebruik gemaakt van de reeds opgestelde longlist van de Nederlandse Beroepsorganisatie van Accountants (NBA) (zie bijlage [Dubbele materialiteitsanalyse CSRD](#)). De lijst is gebaseerd op de European Sustainability Reporting Standards (ESRS), de planetaire grenzen van het Stockholm Resilience Institute en de Duurzame ontwikkelingsdoelen van de Verenigde Naties. De CSRD geeft aan dat organisaties zich niet alleen dienen te richten op onderwerpen die in de ESRS-standaarden staan, maar dat er mogelijk ook andere onderwerpen relevant zijn als gevolg van de specifieke feiten of omstandigheden voor de organisatie specifiek. Daarom heeft er een uitvraag plaatsgevonden op het VNG-congres gemeentefinanciën en bij twee Webinars voor decentrale overheden over duurzaamheidsrapportage welke onderwerpen belangrijk worden gevonden als het gaat om

duurzaamheidsrapportage. Geconstateerd is dat uit de opgehaalde input geen additionele onderwerpen zijn gekomen, welke toegevoegd dienden te worden aan de lijst van de NBA. Er zijn werksessies georganiseerd voor het opstellen van de longlist en het vormen van de shortlist. Gedurende deze sessies werd geconstateerd dat het thema Cybersecurity nog onvoldoende terugkwam op de NBA longlist. Er is gekozen om dit thema toe te voegen. Daarnaast is ervoor gekozen om het thema 'inwoners' toe te voegen. In de Handreiking wordt nadrukkelijk ook de link met Brede Welvaart gemaakt, waar thema's zoals tevredenheid met het leven en tevredenheid met de woonomgeving, maar ook het vertrouwen van inwoners zijn opgenomen. Vanuit het perspectief van decentrale overheden is het belangrijk om de tevredenheid van de inwoners op te nemen in de longlist. Derhalve wordt dit thema toegevoegd aan de NBA longlist, met daaraan verbonden twee subthema's, namelijk: welzijn van inwoners en vertrouwen van inwoners.

De NBA-longlist wordt gehanteerd in het vervolgproces, inclusief de toegevoegde thema 'cybersecurity', 'welzijn van de inwoners' en 'vertrouwen van inwoners'. De longlist bestaat daardoor uit 87 onderwerpen.

Vervolgens is in gezamenlijkheid bepaald welke onderwerpen van de longlist naar de shortlist verplaatst moesten worden. De thema's op de shortlist vormen de basis voor het bepalen van de risico's, kansen en impact van de organisatie. Het komen tot een shortlist is uitgevoerd in twee stappen. Eerst is er hoogover bepaald of een thema relevant is ja of nee. Bij twijfel is het thema als relevant aangemerkt. Vervolgens is een IRO (impact, risks en opportunities) analyse uitgevoerd.

Stap 3 t/m 5: Definiëren en beoordelen de impact, risico's en kansen en stel het materialiteitsoverzicht op

In stap 3 t/m 5 diende voor alle duurzaamheidsonderwerpen op de shortlist de impact materialiteit en de financiële materialiteit bepaald te worden. Hierbij wordt onderscheid gemaakt tussen het externe perspectief (het areaal/beleid) en het interne perspectief (eigen organisatie). Bij het geven van de scores wordt uitgegaan van de huidige situatie, waarbij een doorkijk naar de lange termijn wordt beoogd als het gaat om de schaal en omvang van de impact. Voor de herstelbaarheid wordt er gekeken naar de kosten en tijd als de herstel-activiteiten op korte termijn worden ingezet.

Impact materialiteit: Dit betekent de impact die de onderneming heeft op 'mensen' en/of 'milieu' voor een specifiek onderwerp (inside-out). Bovendien is gespecificeerd of de impact: positief of negatief is, actueel of potentieel is, en waar de impact verschijnt in de waardeketen (welke belanghebbenden erdoor worden beïnvloed). De volgende parameters zijn gebruikt voor de impact materialiteit:

- Schaal: hoe ernstig de negatieve impact is of hoe positief/voordelig de positieve impact is (1-5).
- Scope: hoe wijdverspreid de impact is (1-5).
- Herstelbaarheid: hoe moeilijk het is om de schade tegen te gaan of te herstellen (1-5).
- Waarschijnlijkheid (alleen potentiële impact): hoe waarschijnlijk het is dat de impact zal plaatsvinden (0-1).

Financiële materialiteit: In hoeverre heeft het thema invloed op de financiële positie, prestaties of vooruitzichten van de organisatie (outside-in)? Kijkend vanuit dit perspectief zijn voor alle duurzaamheidsonderwerpen de risico's en kansen bepaald. De volgende parameters zijn gebruikt voor de Financiële materialiteit:

- Beoordeel de omvang van het financiële effect:
 - o Van het vermogen om de benodigde middelen in het bedrijfsproces te blijven gebruiken of verkrijgen (1-5).
 - o Van het vermogen om te vertrouwen op de benodigde relaties in het bedrijfsproces (1-5).
- Beoordeel de waarschijnlijkheid (0-1).

Opvallend is dat de sociale thema's lager scoren op materialiteit. Dit is niet omdat deze als minder belangrijk worden ervaren, maar kan worden verklaard door de scoringssystematiek. Voor diverse thema's geldt namelijk dat het een groot effect kan hebben op een kleine groep inwoners/medewerkers. Hierdoor is zichtbaar dat de score op 'schaal' hoog is, terwijl de score op 'omvang' relatief laag is. Hierdoor scoren deze sociale thema's lager dan diverse milieuthema's die zowel op 'schaal' als op 'omvang' hoog score (door het veelal mondiale karakter).

Bij het uitvoeren van een DMA is het essentieel om te bepalen welke onderwerpen als materieel worden beschouwd. Dit gebeurt aan de hand van een drempelwaarde: een grensscore die aangeeft vanaf welk punt een onderwerp voldoende impact of relevantie heeft om opgenomen te worden in beleid, strategie of rapportage. Het vaststellen van deze drempelwaarde is geen exacte wetenschap, maar een afweging tussen zorgvuldigheid, transparantie en praktische toepasbaarheid.

Stap 6: In gesprek met belanghebbenden (validatie)

Resultaat Dubbele materialiteitsanalyse (t.o.v. de kernset)

Extern		Materiele thema's
Milieu	Klimaatverandering Klimaatverandering Vervuiling Water en mariene hulpbronnen Biodiversiteitsverlies Materiaalgebruik en circulaire economie	Energieverbruik Broeikasgasemissies Watervervuiling Waterschaarste Impact op ecosystemendiensten Materiaalinstromen inclusief materiaalgebruik
Sociaal	Sociale inclusie	Geen discriminatie
Governance	Opdrachtgeverschap Cybersecurity	Relatiebeheer met leveranciers Dataveiligheid/dataprivacy
Gemeenten & provincies		
Milieu	Vervuiling Vervuiling Biodiversiteitsverlies	Bodemvervuiling Luchtvervuiling Landgebruik en omzetting
Inwoners	Welzijn van inwoners Vertrouwen van inwoners	Welzijn van inwoners Vertrouwen van inwoners in overheid en anderen
Waterschappen		
Milieu	Water en mariene hulpbronnen	Wateronttrekking
Sociaal	Getroffen gemeenschappen	Schoon water en sanitair
Intern		
Milieu	Klimaatverandering Vervuiling	Broeikasgasemissies Watervervuiling
Sociaal	Gezondheid en welzijn medewerkers Werkgerelateerde rechten	Werk-privé balans Privacy
	Opgenomen in de kernset	
	Opgenomen, maar op een andere locatie in kernset	

- = impact materialiteit
- = Financiële materialiteit
- = Dubbele materialiteit (zowel impact als financiële materialiteit)

Vervolgens is nagegaan of er thema's opgenomen zijn in de kernset die niet als materieel bestempeld worden vanuit de DMA-analyse. Onderstaand per indicatorset een toelichting op de wijzigingen. In de bijlage zijn de mutaties visueel gepresenteerd.

Wijzigingen basis kernset

Het klimaatbestendig en klimaatadaptief maken van de leefomgeving is een activiteit voor decentrale overheden, welke gelieerd is aan klimaatverandering. Daarom blijven de indicatoren behorende bij klimaatadaptatie relevant voor de kernset. In de kernset zijn waterschaarste, cybersecurity en relatiebeheer met leveranciers toegevoegd. Enkele indicatoren onder professioneel gedrag (fraudemeldingen, klokkenluiderregeling, integriteitsmeldingen en Woo) zijn verwijderd omdat deze niet te linken zijn aan de resultaten van de DMA-analyse. Tot slot zijn de indicatoren aangaande luchtkwaliteit, bodem, inwonerswelzijn en vertrouwen van inwoners verplaatst naar de sub-kernsets van gemeenten en provincies omdat deze in de generieke kernset niet materieel zijn bevonden.

Wijzigingen basis kernset – eigen organisatie

In het deel over de eigen organisatie zaten twee indicatoren die niet materieel zijn, omdat deze niet gelieerd zijn aan klimaatverandering/-impact. Uit de DMA-analyse kwam dat de thema's watervervuiling, werk-privé balans en privacy materieel zijn, deze zijn daarom toegevoegd.

Het vrijwillige deel van de kernset is niet aangepast.

Wijzigingen aanvullende set gemeenten

De thema's bodem- en luchtvervuiling worden toegevoegd aan de kernset (stonden eerst in de basis kernset). De thema's welzijn van inwoners en vertrouwen van inwoners vormen de basis van de sociale pijler. De indicatoren die hier niet onder vallen, zijn verwijderd (indicatoren aangaande arbeid en inkomen).

Wijzigingen aanvullende set provincies

De thema's bodem- en luchtvervuiling worden toegevoegd aan de kernset (stonden eerst in de basis kernset). De thema's welzijn van inwoners en vertrouwen van inwoners vormen de basis van de sociale pijler. De indicatoren die hier niet onder vallen, zijn verwijderd (indicatoren aangaande arbeid en vrije tijd, veiligheid en algemeen).

Wijzigingen aanvullende set waterschappen

De thema's wateronttrekking en schoon water en sanitair worden toegevoegd.

Algemeen, er is/zijn:	
- 5 indicatoren verwijderd - 4 thema's toegevoegd - 4 indicatoren verplaatst naar aanvullende kernsets, 2 indicatoren van Social naar Governance - 1 naam aangescherpt/aangepast	
Organisatie, er is/zijn:	Gemeenten, er is/zijn:
- 2 indicatoren verwijderd - 2 thema's toegevoegd	- 3 indicatoren verwijderd - 2 thema's toegevoegd - Herindeling van Social (2 nieuwe thema's) - 1 naam aangescherpt/aangepast
Provincie, er is/zijn:	Waterschappen, er is/zijn
- 5 indicatoren verwijderd - 2 thema's toegevoegd - Herindeling van Social (2 nieuwe thema's) - 1 naam aangescherpt/aangepast	- 2 thema's toegevoegd

Bijlage 4: Zelf aan de slag met de DMA

Wil je zelf aan de slag met de Dubbele Materialiteitsanalyse (DMA)? Met de stappen hieronder kun je op een praktische manier door het proces heen lopen. In Bijlage 3 vind je de uitgebreide toelichting op de eerder uitgevoerde DMA – handig als naslagwerk, want het format (Excel) dat gehanteerd kan worden voor de eigen DMA is daar een afgeleide van. Let wel, de DMA is een tijdsintensief proces.

Stap 1: Stakeholderanalyse

De stakeholderanalyse vormt de eerste stap in de Dubbele Materialiteitsanalyse en is essentieel voor het bepalen welke belanghebbenden relevant zijn voor het beoordelen van impactmaterialiteit en financiële materialiteit, conform de vereisten van de European Sustainability Reporting Standards (ESRS).

1.1 Controle van het bestaande format

Er ligt reeds een format met vooraf gedefinieerde scores voor verschillende stakeholdergroepen voor decentrale overheden (80%-versie). De organisatie dient dit format kritisch te beoordelen en te controleren of de voorgestelde scores ook van toepassing zijn op de eigen context.

1.2 Bepalen van de drempelwaarde

Na validatie van de scores wordt een drempelwaarde vastgesteld. Deze drempel bepaalt welke stakeholders als “belangrijk” worden beschouwd en dus worden meegenomen in de verdere analyse. Het wordt geadviseerd om deze drempel kritisch te zetten (bijv. op 3), zodat alleen de meest relevante stakeholders worden betrokken. Dit verhoogt de focus en effectiviteit van de analyse.

1.3 Selectie van betrokkenheidsoptie

Voor de belangrijkste stakeholders kiest de organisatie een passende vorm van betrokkenheid. Er zijn vier opties, variërend van een lichte benadering tot een diep geïntegreerde aanpak:

- *Proxy Representatives*: Interne collega's vertegenwoordigen externe stakeholders, mits zij gedurende het jaar via bestaande kanalen in contact staan met deze groepen.
- *Validatie*: Stakeholders worden pas na afronding van de analyse betrokken om feedback te geven op de uitkomsten.
- *Identification & Assessment*: Stakeholders worden actief betrokken bij het identificeren en/of beoordelen van relevante impact (IRO's).
- *Due Diligence*: Stakeholder betrokkenheid is geïntegreerd in bestaande due diligence processen en speelt een centrale rol bij het identificeren, voorkomen en verantwoorden van impact.

Stap 2: Eerste selectie van thema's – van longlist naar shortlist

In deze stap bekijkt de organisatie de volledige longlist van potentiële thema's (IRO's) en maakt een eerste selectie van onderwerpen die mogelijk relevant zijn. Het doel is om een shortlist samen te stellen met thema's die in de volgende stappen verder worden onderzocht op materialiteit.

Belangrijk: Het opnemen van een thema op de shortlist betekent niet dat hierover per definitie gerapporteerd zal worden. Deze stap is bedoeld als een eerste schifting.

Werkwijze

- Er ligt reeds een format met circa 80% ingevulde thema's. De organisatie dient na te gaan of deze voorgeselecteerde thema's ook daadwerkelijk van toepassing zijn op de eigen context.
- Bekijk daarnaast de resterende thema's op de longlist en beoordeel of aanvullende onderwerpen relevant kunnen zijn.
- Deze eerste selectie mag op basis van intuïtie of onderbuikgevoel worden gemaakt. Een formele onderbouwing is in deze fase nog niet vereist.
- Noteer welke thema's naar de shortlist gaan en welke voorlopig afvallen.

Deze pragmatische aanpak helpt om snel focus aan te brengen en voorkomt dat de analyse

onnodig breed en complex wordt. Verdere onderbouwing en validatie komen in de volgende stappen van de Dubbele Materialiteitsanalyse aan de orde.

Stap 3: Definieren en beoordelen van impact, risico's en kansen (IRO's) + opstellen materialiteitsoverzicht

In deze stap worden de thema's op de shortlist verder uitgewerkt en beoordeeld op hun impactmaterialiteit en financiële materialiteit. Het doel is om tot een overzicht te komen van de IRO's die daadwerkelijk als materieel beschouwd worden.

3.1 Aanpassen van de shortlist

Er ligt reeds een format ingevuld o.b.v. de 80% DMA. De organisatie dient deze shortlist handmatig aan te passen op basis van de uitkomsten van Stap 2:

- Toevoegen van nieuwe thema's die in Stap 2 als relevant zijn geïdentificeerd.
- Verwijderen van thema's die op de shortlist staan maar niet van toepassing zijn op de organisatie.

Deze mutaties zorgen ervoor dat de shortlist volledig aansluit bij de context en realiteit van de organisatie.

3.2 Beoordelen van de IRO's

Voor elk thema op de aangepaste shortlist wordt beoordeeld:

- **Impactmaterialiteit:** In hoeverre heeft het thema een daadwerkelijke of potentiële impact op mens en milieu, ongeacht of dit financieel relevant is.
- **Financiële materialiteit:** In hoeverre heeft het thema invloed op de financiële positie, prestaties of vooruitzichten van de organisatie.

Gebruik hierbij de scoringsmethodiek zoals beschreven in de *werkwijze Dubbele Materialiteitsanalyse (DMA) bijlage 2 van de handreiking*. Ga na of de reeds ingevulde scores in het format kloppen voor jouw organisatie en pas deze aan waar nodig. Voeg ook scores toe voor de nieuw toegevoegde thema's.

3.3 Bepalen van de drempelwaarde

Na het scoren van de IRO's wordt een drempelwaarde vastgesteld. Deze bepaalt welke thema's als materieel worden beschouwd en dus opgenomen worden in het uiteindelijke materialiteitsoverzicht. De drempelwaarde kan per organisatie verschillen, afhankelijk van de gewenste scherpste en rapportageambitie.

3.4 Opstellen van het materialiteitsoverzicht

Op basis van de scores en de drempelwaarde kan geïdentificeerd worden welke thema's materieel zijn. Vergelijk deze met de kernset en pas de kernset aan op de context-specifieke materiële thema's.

Oorspronkelijke kernset' incl wijzigingen n.a.v. DMA

Legenda

Beschikbare data

Eigen data

Ontwikkeldata

Basis kernset (1/2)

Environmental	Indicator	Social	Indicator	Governance	Indicator
E1 Klimaatverandering		S3 Getroffen gemeenschappen & samenleving	Preventie en herstel: inzicht in acties die ondernomen worden om negatieve impact te voorkomen, te mitigeren of te herstellen (beschrijvend)	G1 Professioneel gedrag	Fraudemeldingen
Energietransitie				Worden verwijderd	Aantal meldingen klokkenluideregeling
Energieverbruik	Gasverbruik	S4 Inwoners	Datalekken		Aantal integriteitsmeldingen
	Elektraverbruik		Bestaan en werking klachtenprocedure	Worden verplaatst naar governance	%Woo-verzoeken door gemeenten binnen de in de wet gestelde beslistermijn beantwoord
	CO2-uitstoot	Worden verplaatst naar aanvullende set gemeenten en provincies.	Tevredenheid met de woonomgeving		Aantal Woo-verzoeken, afgezet tegen het aantal inwoners
	Totaal bekende hernieuwbare energie		Vertrouwen in instituties		
	Warmteverbruik				
Klimaatadaptatie					
Hitte	Gemiddelde oppervlaktetemperatuur	Toelichting klimaatverandering: Klimaatverandering omvat zowel adaptatie, waarbij mensen zich aanpassen aan de gevolgen van een veranderend klimaat, als mitigatie, waarbij men zich inspanst om klimaatverandering te beperken, bijvoorbeeld door minder CO ₂ uit te stoten. Beide strategieën vallen dus onder het overkoepelende thema klimaatverandering.			
	Gezondheidsrisico ouderen (agv hittestress)				
Water	Ontwikkelopgave: Toe of afname panden in gebieden waar aandachtspunten zijn vanuit water- en bodemsysteem (aansluiten bij regionale monitor klimaatadaptatie)				
Droogte	De toe- of afname van de waterbergingscapaciteit in de tijd				
E2 Verontreiniging					
Luchtkwaliteit	Blootstelling NO2+PM10	De thema's 'luchtkwaliteit' en 'bodem' worden verplaatst naar aanvullende set gemeenten en provincies.			
Bodem	Bodemkwaliteit				
E4 Biodiversiteit en ecosystemen					
Soorten	Aantal soorten wilde bijen	Het thema 'watervervuiling' wordt toegevoegd			
Habitats - ecosystemen	Oppervlakte ecologisch beheerd groen				
Ontwikkelopgave	Ontwikkelopgave om gestandaardiseerde indicatoren tbv biodiversiteit				
E5 Materiaalgebruik en circulaire economie					
Materiaalsubstitutie / Levensduur-verlening/ Hoogwaardige verwerking	Ontwikkelopgave: In afwachting van het monitoringsraamwerk van het Rijk, conform het Nationaal Programma Circulaire Economie				

Het thema Water en mariene hulpbronnen - Waterschaarste wordt toegevoegd

De thema's 'opdrachtgeverschap – relatiebeheer met leveranciers' en 'cybersecurity' worden toegevoegd

Impact/financiële materialiteit
Klimaatadaptatie is een activiteiten a.g.v. broeikasgasemissies, derhalve zelfde materialiteitsscore (dubbel).

Overige thema's zijn direct te herleiden naar de DMA (en de impact/fin materialiteit)

Oorspronkelijke kernset' incl wijzigingen n.a.v. DMA

Legenda

Beschikbare data Eigen data Ontwikkeldata

Basis kernset (2/2)

Eigen organisatie - Environment		Eigen organisatie - Social		Eigen organisatie - Governance	
Klimaatimpact	Scope 1 en 2	De thema's 'werk-privé balans' en 'privacy' worden toegevoegd			
	Voortgang Parijsakkoord				
	Scope 3				
Eigen vastgoed	Energielabels	Indicatoren niet gaande over klimaatverandering/-impact worden verwijderd			
	Vierkante meters eigen vastgoed				
	Elektriciteitsverbruik				
	Gasverbruik				
	Gebruik stadswarmte				
	EAN codes				
				CO2-prestatieladder	
	Fysieke klimaatrisico's gemeentelijk vastgoed	Het thema watervervuiling wordt toegevoegd			
Invulling wettelijke taken	Afval: inzameling, scheiding en hergebruik				
Beleid/acties fysieke klimaatrisico's	Overstromingen				
	Aanpak bodemdaling en verschilzetting	Overstromingen en bodemdaling/verziltting is een gevolg van klimaatverandering, derhalve blijven deze indicatoren staan			
Vrijwillige onderwerpen Eigen organisatie				Vrijwillige onderwerpen Eigen organisatie	
Klimaatimpact	Meerjarenplan incl. verduurzamingsplannen			Lonen (S1 Eigen personeel)	Loonkloof
	Gemeentelijke infrastructuur	S2 Werknemers in de waardeketen)	Incidenten werknemers (in de voorraadketen)		
	Gemeentelijk waterbeheer	Goed werkgeverschap	% realisatie quotum participatiewet		
	Hitteproblematiek en sociale gevolgen	Invulling wettelijke taken	Wet maatschappelijke ondersteuning, Participatiewet, Jeugdhulp		
	Klimaatbestendig groen/biodiversiteit bebouwde omgeving		Huisvesting culturele instellingen		
	Realisering groen-blauw dooradering		Huisvesting scholen		
	Materiaalgebruik renovatie & ontwikkeling vastgoed (incl aanbesteed werk)				
Geen wijzigingen voor wat betreft de vrijwillige onderwerpen, aangezien deze reeds vrijwillig waren					

Oorspronkelijke kernset' incl wijzigingen n.a.v. DMA

Legenda

Beschikbare data Eigen data Ontwikkeldata

Aanvullend Gemeenten

Environmental	Indicator	Social	Indicator	Governance	Indicator
E1 Klimaatverandering		S4 Inwoners			
Duurzame mobiliteit	Dekkingsgraad laadbehoefte van elektrische auto's	Wonen	Tevredenheid met de woning		
	Aantal Deelauto's	Welzijn	Tevredenheid met het leven		
Openbaar vervoer	Verplaatsingen - Trein		Tevredenheid met vrije tijd		
	Verplaatsingen - Bus/tram/metro	Gezondheid	Ervaren gezondheid		
Groen	Oppervlakte openbare ruimte groen totaal excl agrarisch		Personen met één of meer langdurige ziekten of aandoeningen		
	Het aantal bomen per inwoner		Overgewicht		
E5 Materiaalgebruik en circulaire economie		Samenleving	Vertrouwen in anderen		
Grondstoffen verminderen	Huishoudelijk restafval		Sociale cohesie		
			Vaak onveilig voelen in de buurt		
		Arbeid en inkomen	Nettoarbeidsparticipatiegraad		
			Brutoarbeidsparticipatiegraad		
			Mediaan besteedbaar inkomen		

Thema's onder klimaatverandering en materiaalgebruik/circulaire economie blijven staan aangezien deze materieel zijn in de generieke kernset.

Groen/landomzetting valt onder E4 Biodiversiteit

De thema's 'bodempvervuiling' en 'luchtpvervuiling' worden toegevoegd

Het thema groen betreft ook landomzetting, dit wordt in de titel aangepast.

De thema's 'welzijn van inwoners' en 'vertrouwen van inwoners' worden de hoofdthema's onder Social – herindeling indicatoren

Indicatoren worden verwijderd (vallen niet onder welzijn of vertrouwen van inwoners)

Impact/financiële materialiteit

Duurzame mobiliteit is een activiteit ten bate van het reduceren van broeikasgasemissies, derhalve zelfde materialiteitsscore (dubbel).

Grondstoffen verminderen is gelieerd aan materieelinstromen (dubbel)

Overige thema's zijn direct te herleiden naar de DMA (en de impact/fin materialiteit)

Oorspronkelijke kernset' incl wijzigingen n.a.v. DMA

Legenda		
Beschikbare data	Eigen data	Ontwikkeldata

Aanvullend Provincies

Environmental	Indicator	Social	Indicator	Governance	Indicator
E1 Klimaatverandering		S4 Inwoners			
Duurzame mobiliteit	Verplaatsingen - Bus/tram/metro	Voldoende recreatieruimte	Beschikbare recreatieruimte per inwoner		
Openbaar vervoer	% duurzame bussen	Krapte op de woningmarkt	% zoekende starters		
	% duurzame trams		% doorstroom die niet verder kan		
Groen	Oppervlakte openbare ruimte groen totaal excl agrarisch		Tevredenheid woning		
Energie transitie	% woningen 'van het gas af'	Gezondheid	kwaliteit van woningen		
	% gerealiseerde aansluitingen tov gewenste aansluitingen		Overgewicht		
Klimaatadaptatie	toename % groen in de openbare ruimte		Levensverwachting		
Biobased bouwen	% biobased areaal	Arbeid en vrije tijd	Tevredenheid met vrije tijd		
	% toepassing biobased: denk aan houtbouw of iets anders		Nettoarbeidsparticipatiegraad		
Landbouw	% kringloop landbouw		Tevredenheid met werk		
		Samenleving	Mediaan besteedbaar inkomen		
			Vertrouwen in anderen		
			Vaak onveilig voelen in de buurt		
		Veiligheid	Perceptie rondom milieuproblemen		
		Algemeen			

De thema's 'bodempvervuiling' en 'luchtvervuiling' worden toegevoegd

% kringloop landbouw gaat over biobased, en is derhalve gelieerd aan circulaire economie

Het thema groen betreft ook landomzetting, dit wordt in de titel aangepast. Groen/landomzetting valt onder E4 Biodiversiteit

Thema's onder klimaatverandering blijven staan aangezien deze materieel zijn in de generieke kernset

De thema's 'welzijn van inwoners' en 'vertrouwen van inwoners' worden de hoofdthema's onder Social – herindeling indicatoren

Indicatoren worden verwijderd (vallen niet onder welzijn of vertrouwen van inwoners)

Impact/financiële materialiteit

Duurzame mobiliteit en klimaatadaptatie zijn gelieerd aan het thema broeikasgasemissies, derhalve zelfde materialiteitsscore (dubbel)

Bio-based bouwen is een indicator gelieerd aan het thema circulaire economie (dubbel)

Overige thema's zijn direct te herleiden naar de DMA (en de impact/fin materialiteit)

Oorspronkelijke kernset' incl wijzigingen n.a.v. DMA

Legenda

Beschikbare data

Eigen data

Ontwikkeldata

Aanvullend Waterschappen

Environmental	Indicator	Social	Indicator	Governance	Indicator
E1 Klimaatverandering	Teruggewonnen energie: m3 biogas/ gas				
	Teruggewonnen / opgewekte energie: Kwh				
E2 Verontreiniging					
Zuiveringsprestaties	% RWZI's dat voldoet aan zuiveringsprestaties uit de vergunningen/ vergunningseisen				
Gezuiverd water	Aantal RWZI's (RioolWaterZuiveringsInstallaties)				
	Nalevingspercentage RWZI's voor vergunningseisen				
	Voldoen aan afname verplichting richting gemeenten				
E3 Water en mariene hulpbronnen					
KRW (Kader Richtlijn Water)	% Waterlichamen dat voldoet aan KRW-eisen				
Zwemwater	% officiële zwemwaterlocaties dat voldoetaan zwemwaterkwaliteitseisen				
	Aantal zwemwaterlocaties met blauwalg				
Waterveiligheid	% van aantal KM's waterkeringen dat voldoet aan norm jaar 2050				
Wateroverlast/ Voldoende water	% beheergebied dat voldoet aan de wateroverlastnorm				
	% beheergebied met acties voor oplossing wateroverlast norm				
Klimaatmonitor	Mate van energieneutraliteit				

Het thema schoon water en sanitair wordt toegevoegd

Het thema wateronttrekking wordt toegevoegd

Impact/financiële materialiteit

De indicatoren bij klimaatverandering gaat over energie en volgen daarom het thema energieverbruik (impact materialiteit in de algemene kernset). Dit geldt ook voor de mate van energieneutraliteit onder E3.

De indicatoren bij verontreiniging zijn gelieerd aan watervervuiling, wat impact materieel is in de algemene kernset.

De eerste drie thema's onder E3 zijn ook gelieerd aan watervervuiling, en derhalve impact materieel.

Wateroverlast/voldoende water is in lijn met het thema waterschaarste en daarom dubbel materieel.

Overige thema's zijn direct te herleiden naar de DMA (en de impact/fin materialiteit)

